

УДК 330.3(476)

Оксана Валіон

ПРОБЛЕМИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ: НОВІТНІ АСПЕКТИ ОСМИСЛЕННЯ

У статті розкрито проблеми створення і підвищення конкурентних переваг соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь. Розглянуто пріоритети економічної політики держави на сучасному етапі.

Ключові слова: глобалізація, економіка, Республіка Білорусь, конкурентоспроможність, модернізація.

Сучасний етап соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь характеризується змінами, що відбуваються під впливом глобалізаційних та інтеграційних тенденцій. Посилення цілісності світового господарства, його глобалізації відкриває нові можливості для ефективної реалізації економічного потенціалу країн, проте, водночас, підвищує вимоги до конкурентоспроможності їх економік. Нова гео економічна ситуація спонукає пошук конкурентних переваг соціально-економічної системи Білорусі, що сприятиме визначенню місця держави у міжнародному поділі праці.

В умовах глобалізації виробництва і капіталу проблема конкурентоспроможності набуває особливого значення у економічній політиці Білорусі. Усі програмні документи соціально-економічного спрямування Республіки Білорусь пронизані ідеєю про те, що добробут держави залежить від стану економіки, а також від темпів оновлення соціально-економічного сектору. З огляду на це, на сучасному етапі у економіці Білорусі відбуваються важливі трансформаційні зміни, пов'язані із ефективною реалізацією своїх конкурентних переваг, що забезпечить республіці гідні позиції у світових економічних процесах початку XXI ст.

Наукова думка поступово нагромаджує потенціал вивчення соціально-економічної системи Білорусі, її стійкості до різноманітних викликів, які постають на порядку денному в умовах глобалізації та інтеграції. Проблеми конкурентоспроможності економіки Республіки Білорусь більшою мірою висвітлено у білоруській історіографії, меншою – у російській та українській. На нашу увагу заслуговує монографія та аналітичні статті провідного білоруського економіста М. Мясниковича. У праці “Эволюционные трансформации экономики Беларуси” [1], виданій у 2016 р., автор аналізує соціально-економічний розвиток країни загалом та її окремих секторів, зокрема, наголошує на змінах у науково-інноваційній сфері, реалізації нової аграрної політики, стимулювання підприємництва та інвестиційної діяльності, зміни гео економічної стратегії, участі Білорусі у різноманітних інтеграційних утвореннях та ін. Взаємозв'язки зовнішньої торгівлі й конкурентоспроможності білоруської економіки простежуються у праці О. Данильченка “Конкурентоспособность национальной экономики в условиях современных процессов региональной экономической интеграции и интернационализации” [2]. У колективній монографії білоруських науковців Є. Качуровського та Ю. Астапченка “Беларусь: новая торговая политика” [3] головним критерієм ефективності проведення економічної політики, спрямованої на забезпечення конкурентоспроможності білоруської економіки, на думку фахівців, є перевищення темпів зростання експорту над темпами зростання ВВП. Учений-економіст Євген Качуровський у праці “Беларусь: Интеграционное

измерение” [4] висвітлив проблеми конкурентоспроможності Білорусі у контексті розширення ЄС, формування СЕП і розвитку ЄврАзЕС, проаналізував вплив на економіку Білорусі енергетичної політики Росії і ЄС. Широкий спектр проблем створення і підвищення конкурентних переваг Білорусі на сучасному етапі частково дослідили такі науковці, як М. Мясникович [5; 6; 7], Г. Шмарловська [8], О. Дайнеко [9] та ін.

На сучасному етапі розвитку світової економіки науково-технічний прогрес став визначальним фактором конкурентоспроможності, а швидкість впровадження інновацій – головною умовою ефективності економічної діяльності. Якщо раніше переважно конкурували у виробництві традиційних продуктів, концентруючись на підвищенні якості і покращенні їх техніко-економічних характеристик, то в останні роки основним мотивом конкуренції є створення нових товарів [1].

Виклики світової економіки і міжнародної торгівлі спонукають трансформацію білоруської економіки, пошук конкурентних переваг. У 2009 р. Олександр Лукашенко чітко визначив стратегію конкурентоспроможності країни на сучасному етапі розвитку: “Слід задіяти конкурентні переваги Білорусі, реалізувати всі без винятку можливості для переходу до інноваційної та наукоємної економіки. Наука і технологія на сучасному етапі зумовлюють модернізацію країни” [10].

Упродовж останніх років пріоритетом економічної політики республіки є модернізація. У Посланні Президента білоруському народу і Національним зборам 2013 р. модернізація виступає як один із важливих напрямків соціально-економічного розвитку Білорусі: “Ми повинні спиратися на три потужні національні проекти, які дадуть змогу оновити державу. Перший проект – це модернізація економіки” [1]. Зазначимо, що модернізація передбачає напрямок змін, спрямованих на системне перетворення економіки та суспільства [1].

У контексті здійснення модернізації у Білорусі було прийнято низку документів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування промислового комплексу та забезпечення конкурентоспроможності продукції національного виробництва на зовнішньому і внутрішньому ринках. Серед них на нашу увагу заслуговує Концепція і Програма розвитку промислового комплексу Республіки Білорусь на 1998–2015 рр., затверджена Указом Президента від 14 травня 1998 р. № 246. Ключовим напрямком промислової політики ставав розвиток наукоємних виробництв, заснованих на ресурсо- та енергозберігаючих екологічно безпечних технологіях, що забезпечують перехід промислового комплексу республіки на новий якісний рівень [11]. У контексті реалізації програми відбувалася модернізація білоруських промислових підприємств, таких як “Нафтан”, “Мозьрський НПЗ”, “Минський автомобільний завод” (МАЗ), “Белорусський автомобільний завод” (БелАЗ), “Минський моторний завод”, “Минський тракторний завод” (МТЗ), “Гомельський завод сільськогосподарського машиностроєння” (Гомсельмаш). Збереження, модернізація й інтенсивний розвиток промислових гігантів дав змогу не лише зберегти робочі місця, а й вивів Білорусь на вищий рівень визнання серед міжнародної спільноти, відтак білоруські товари успішно завойовували нові ринки збуту.

Нині промислова політика базується на Програмі розвитку промислового комплексу Республіки Білорусь на період до 2020 року, що полягає у збільшенні загальної конкурентоспроможності промислового комплексу на основі розвитку найефективніших виробництв у кожному секторі промисловості з одночасним здійсненням технологічного прориву у перспективних промислових видах діяльності. Власне, основною метою розвитку промислового виробництва Республіки Білорусь на період до 2020 року є формування конкурентоспроможного інноваційного промислового комплексу, орієнтованого на створення

високопродуктивних робочих місць і зростання продуктивності праці за доданою вартістю не нижче 50 відсотків від європейського рівня, збільшення випуску продукції, що відповідає світовим стандартам, а також нарощування експортного потенціалу [12].

З-поміж інших державних програмних документів, у яких акцентовано на окремих елементах модернізації економіки Білорусі, назвемо наступні: Програма соціально-економічного розвитку на 2011–2015 роки, Програма соціально-економічного розвитку на 2016–2020 роки, Національна програма розвитку експорту Республіки Білорусь на 2011–2015 роки, Національна програма підтримки і розвитку експорту Республіки Білорусь на 2016–2020 роки та ін.

Можемо погодитися із твердженням білоруського дослідника О. Дайнеко, що ідея модернізації економіки Республіки Білорусь, як ключовий напрямок підвищення конкурентоспроможності і забезпечення національної безпеки, є сучасною і вірною реакцією на виклики й небезпеки, обумовлені тенденціями розвитку світової економіки [9].

Разом з тим, темпи технічного переозброєння білоруських підприємств у цілому нижчі, ніж у підприємств, що створюються транснаціональними корпораціями у сусідніх країнах за допомогою прямих іноземних інвестицій. Національні підприємства навіть за підтримки держави не в змозі на рівних конкурувати з ТНК, оскільки поступаються за фінансовими ресурсами, технологіями, науковими розробками, менеджментом. Практика показує, що виробники, не включені в структуру ТНК, у довготривалій перспективі виштовхуються з міжнародних ринків. З огляду на це, основними пріоритетами і змістом модернізації білоруської економіки є розвиток тих видів економічної діяльності, які забезпечать зміцнення і розширення своїх позицій у міжнародному поділі праці. Серед галузей Білорусі, що мають світове значення відзначимо розробки у сфері лазерної техніки, теоретичних основ автоматизованого управління характеристиками сталевих деталей, технологій отримання нових матеріалів і речовин і у багатьох інших галузях науково-технічного розвитку, що визначають формування галузей і виробництв V і VI технологічних укладів [9; 1].

Додамо, що до перспективних галузей наукоємного сектору Білорусі належить фармацевтична промисловість. У 2010 р. на четвертих Всебілоруських зборах Олександр Лукашенко зазначав: “Фармацевтична галузь стане однією із стратегічних галузей. Наша фармацевтика сьогодні відстала від світового рівня, нам потрібний революційний прорив. Для цього в країні є наукова і виробнича база” [13]. Сукупний асортимент фармацевтичної галузі Білорусі перевищує 520 найменувань, серед яких найвищим попиту користуються десятки оригінальних медичних препаратів. Нині Республіка Білорусь щорічно імпортує медикаментів на 400 млн доларів США, ціни на які суттєво перевищують вартість їх білоруських аналогів.

Відтак, модернізація білоруської економіки тісно пов’язана із інноваційною діяльністю та розвитком наукоємного сектору. Ще на початку 2000-х років були закладені основи переходу на інноваційний шлях розвитку, збільшувалася роль наукових досліджень і розробок. На 1 серпня 2010 р. у Білорусі засновано 105 нових виробництв, модернізовано і реконструйовано 255 підприємств, що діяли, впроваджено 359 нових технологій [14].

У ході реалізації Державної програми інноваційного розвитку Республіки Білорусь на 2011–2015 рр. забезпечено введення в експлуатацію 248 об’єктів, вихід на проектну потужність 131 об’єкта. Створено та модернізовано діючих понад 18 тис. робочих місць. Серед найвагоміших проектів, зокрема, в галузі нано- і біотехнологій підприємством “КБТЕМ-ОМО” створено виробництво обладнання нового покоління з технологічним рівнем до 65 нанометрів для

промислового застосування в мікроелектронному виробництві. Підприємство “Оптоелектронні системи” організувало виробництво засобів нанодіагностики, що використовуються у технологічному процесі виробництва наноматеріалів і мікроелектроніці, серед яких така високотехнологічна і наукоємна продукція як мікроскопи, аналітичні та інспекційні комплекси та ін. У сфері промислових і будівельних технологій на основі інноваційних розробок Білорусько-Російського університету в галузі технічної діагностики і неруйнівного контролю організовано виробництво волоконно-оптичних ендоскопів технічного призначення, що дозволить забезпечити експорт цієї науково-технічної продукції та задовольнити в ній потреби підприємств республіки [15].

Необхідно зазначити, що у Республіці Білорусь на 2012 р. функціонувало понад 40 суб'єктів інноваційної інфраструктури, включаючи Парк високих технологій у Мінську, 14 науково-технологічних парків, 6 інноваційних центрів, 24 центри трансферу технологій і Білоруський Інноваційний фонд (БІФ), що є державною некомерційною організацією в складі Державного комітету з науки і технологій Республіки Білорусь (ДКНТ) [16].

Серед проблем, що спостерігаються у здійсненні інноваційної діяльності в республіці, є недостатній рівень інвестування в інноваційні проекти. Залишається невисокою частка бюджетного фінансування науки (нині – в межах 0,25 – 0,3 %). Ще однією суттєвою проблемою є те, що сьогодні світова економіка орієнтується на використання у виробництві технологій V і VI технологічних укладів. Водночас основна частина технічних рішень, що розробляються суб'єктами республіки, відноситься до IV і попередніх технологічних укладів [17; 6, с. 6]. Недостатня частка високотехнологічних товарів у загальному обсязі науково-технічної продукції впливає й на конкурентоспроможність білоруської продукції, що спрямовується на експорт. Крім того, перехід до інноваційної стадії економічного розвитку потребує підготовки кадрового і управлінського потенціалу, який, власне, забезпечить здійснення нових наукових досліджень і розробок, впровадження їх у виробничі процеси.

У контексті проведення модернізації й технологічних змін важливе значення має інвестиційна політика держави. Російський науковець А. Стриженко зазначає, що прямі іноземні інвестиції в сучасній світовій економіці є глобальним феноменом, який сприяє припливу капіталу, ноу-хау і технологій, здійснюючи стабілізуючий вплив на економіку країн [18]. Білорусь – це країна із привабливим інвестиційним кліматом, в якій є мобільна, кваліфікована й відносно дешева робоча сила, транзитна орієнтація транспортної інфраструктури (вигідне геостратегічне розташування), технологічний рівень підприємств, готовність керівників виробництв до інновацій, регламент захисту навколишнього середовища, урядова підтримка і наявність інвестиційних пільг, послідовність дій фінансових інститутів, розвинена система освіти та ін. [19].

Одним із шляхів залучення іноземних і вітчизняних інвестицій, створення й розвитку нових технологій, розширення експорту продукції стало заснування у Білорусі вільних економічних зон (ВЕЗ). Упродовж 1996–2002 рр. у країні було створено шість вільних економічних зон: “Брест”, “Мінськ”, “Гомель-Ратон”, “Вітебськ”, “Могильов”, “Гродноінвест”. Ці економічні утворення дають можливість підприємствам працювати на спеціальних пільгових засадах, у тому числі, зниження податкового, реєстраційного, митного навантаження тощо. Державні гарантії резидентам вільних економічних зон регламентовані законодавством Республіки Білорусь. Така модель територіально-господарського управління є ефективною, адже спрямована на економічне зростання регіонів країни за рахунок залучення інвестицій і нових технологій.

Необхідно відмітити практичні успіхи ВЕЗ у 2006–2010 рр. Так, на території ВЕЗ “Брест” на початок 2011 року було зареєстровано 69 підприємств-резидентів

з 18 країн, обсяг вкладених інвестицій становив понад 700 млн доларів США (525 млн EURO) [20]. Хороші показники демонструють і інші вільні економічні зони: реалізуються вигідні інвестиційні проекти, здійснюється співпраця із інвесторами з різних країн, впроваджуються сучасні технології й устаткування, що підвищує якість і конкурентоспроможність білоруської продукції, та сприяє її диверсифікації. Серед завдань, які необхідно підвищити в рамках діяльності ВЕЗ, варто назвати роботу із залучення прямих іноземних інвестицій, адже хоча і здійснювалися капіталовкладення, проте їх активність була недостатньою. Крім того, необхідно посилити застосування нових технологій, у першу чергу, у тих галузях, що орієнтовані на експорт.

Важливе значення для здійснення й стимулювання інвестиційної діяльності в Білорусі, захисту прав інвесторів на території республіки мало прийняття у 2001 р. Інвестиційного кодексу. Кодекс визначає гарантії не лише для національних інвесторів, а й регулює іноземні інвестиції на території країни. Зокрема, захищає права власності, забезпечує не менш сприятливі, ніж для національних інвесторів, умови діяльності, встановлює для них певні переваги у податковій, митній, валютній сферах.

Із 2002 р. для інвестиційної сфери республіки характерне динамічне зростання активності, що спостерігалось в промисловості, житловому будівництві, сільському господарстві й транспорті. Середньорічний приріст інвестицій в основний капітал у 2002–2007 рр. становив 15,6 % [21, с. 523]. Тоді як з 2012 р. відбувається зниження динаміки, зокрема, прямих іноземних інвестицій у економіку Білорусі. У 2015 р. вони скоротилися на 28,8 % [22]. Безумовно, залучення інвестицій є одним із суттєвих факторів стійкого економічного розвитку, конкурентоспроможності держави на міжнародному рівні.

Модернізаційні та інвестиційні процеси невід'ємно пов'язані із розвитком реального сектору економіки. Бачимо, що в реалізації завдань відносно модернізації білоруських підприємств, інноваційного розвитку економіки, створення нових високотехнологічних виробництв та залучення іноземних інвестицій спостерігалися, як конкретні результати й здобутки, так і певні труднощі й проблеми, що цілком закономірно для еволюційної трансформації економіки Білорусі на сучасному етапі.

До позитивів слід віднести те, що модель соціально орієнтованої ринкової економіки Республіки Білорусь довела свою дієвість й здатність забезпечувати стійку макроекономічну динаміку. Разом з тим, у ході її реалізації не вдалося повною мірою вирішити низку проблем, зокрема, збереглася недостатньо ефективна структура економіки, для якої все ще характерні високі імпортоємність, матеріаломісткість і енергоємність продукції, що випускається, а також відносно низька продуктивність праці. Наслідком цього є недостатня конкурентоспроможність продукції вітчизняного виробництва. Крім того, досить повільними темпами збільшуються обсяги залучення в економіку прямих іноземних інвестицій. Слабкою залишалася сприйнятливість підприємств і організацій до інновацій [23].

Інтеграція національних підприємств у глобальні виробничо-збутові ланцюжки ТНК, пов'язане з ними залучення прямих іноземних інвестицій, що володіють новими технологіями для інноваційної модернізації, є потужним фактором зростання конкурентоспроможності економіки та потенціалу країни. Крім того, така інтеграція дозволяє отримувати фінансові ресурси, що не призводять до зростання зовнішньої заборгованості країни [9].

Модернізація економіки Білорусі тісно пов'язана із конкурентоспроможністю продукції, зростанням експорту товарів, виходом на нові зовнішні ринки. Частка експорту у структурі ВВП країни становить близько 60 %, що свідчить про

високу міру відкритості її економіки та залежність від розвитку зовнішньоекономічних зв'язків.

Зважаючи на геоекономічне розташування та специфіку народногосподарського комплексу Білорусі, для республіки характерна багатовекторна міжнародна економічна політика, спрямована на розширення товарної номенклатури і географії експорту, диверсифікацію імпорту сировинних і енергетичних ресурсів, залучення прямих іноземних інвестицій і включення білоруських підприємств у технологічні й виробничі процеси найбільших ТНК. Варто зауважити, що багатовекторність зовнішньої політики є однією із особливостей білоруської економічної моделі, у контексті якої налагоджуються взаємовигідні зв'язки із зарубіжними партнерами, здійснюється інтеграція республіки у світову спільноту. При цьому Білорусь будує зовнішньополітичну стратегію на рівних партнерських відносинах між країнами, прагне до співробітництва із усіма державами.

Важливим завданням у побудові експортно орієнтованої економіки є зміцнення позицій на традиційних ринках і освоєння нових для реалізації своєї продукції. У сучасному глобалізованому світі головна проблема полягає не в тому, щоб виготовити продукцію, а в тому, щоб вигідно її продати [9]. Відтак, активна зовнішньоторговельна співпраця, створення спільних підприємств, підготовка професійних менеджерів сприятимуть вирішенню цих завдань.

Сьогодні Білорусь підтримує торговельно-економічні зв'язки із понад 170 країнами світу, у тому числі з Російською Федерацією, іншими країнами Співдружності, низкою держав Європи, Арабського Сходу, Латинської Америки, Китаю тощо. Як слушно зауважив білоруський економіст М. Мясникович: “В основі нашої сучасної зовнішньої політики закладений принцип партнерства, взаємовигідного співробітництва з усіма країнами, із збереженням національного суверенітету” [24].

Зазначимо, що у 2015 р. обсяг зовнішньоторговельного обороту країни на понад 9 % перевищив ВВП, співвідношення експорту товарів і послуг та ВВП склало більше 50 % [25].

Порівняно із 2010 р. експорт збільшився на 12,2 %. Експорт у першу п'ятірку країн у 2015 р. склав 68 % від усього експорту (Росія – 38,9 %, Україна – 9,4 %, Великобританія – 11,2 %, Нідерланди – 4,3 %, Німеччина – 4,1 %), тоді як у 2010 р. цей показник становив 66,2 %. Незважаючи на недостатню географічну диверсифікацію експорту, останніми роками спостерігається позитивна тенденція до зниження питомої ваги російського ринку у загальному обсязі експорту при зростанні частки інших країн [26].

Конкретні заходи із диверсифікації та нарощування експорту пов'язані з реалізацією Національної програми підтримки і розвитку експорту Республіки Білорусь на 2016–2020 роки. Вона спрямована на зростання, розвиток і диверсифікацію національного експорту, у першу чергу, інноваційного та високотехнологічного, підвищення ефективності системи державної підтримки експорту [27]. У цьому контексті основними завданнями на найближчу перспективу є забезпечення позитивного сальдо зовнішньої торгівлі, збільшення експорту товарів, розвиток імпортозаміщення, перехід на вироблення наукоємних та інноваційних товарів, вироблених за технологіями V і VI укладів. Їх вирішення зробить економіку Білорусі стійкішою до викликів сучасного світу.

Таким чином, трансформаційні зміни, що відбуваються у республіці, сприяють економічному зростанню, покращенню добробуту суспільства, підвищенню конкурентоспроможності держави. У сучасних умовах особливу роль займають проблеми створення конкурентних переваг, які визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Серед ключових конкурентних переваг Республіки Білорусь назовемо: здійснення модернізації соціально-економічного

сектору, розвиток науково-технічного прогресу, впровадження інновацій у виробничі процеси, розширення наукоємної сфери, залучення прямих іноземних інвестицій у економіку країни, збільшення частки високотехнологічних товарів у білоруському експорті тощо. Системна і послідовна робота над підвищенням конкурентоспроможності економіки забезпечить необхідний напрямок перетворень на перспективу, сприятиме інтеграції Білорусі у світовий економічний простір.

Список використаних джерел

1. *Эволюционные трансформации экономики Беларуси*. Минск, 2016. 321 с. URL: file:///C:/Users/admin/Desktop/evolucionnyye_transformacii_ekonomiki_belarusi.
2. *Конкурентоспособность национальной экономики в условиях современных процессов региональной экономической интеграции и интернационализации* / Под ред. А. В. Данильченко. Минск, 2016. 283 с. URL: file:///C:/Users/admin/Desktop/danilchenko_and_Co%20-%20%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%8F.pdf.
3. *Качуровский Е., Астапченко Ю.* Беларусь: новая торговая политика. Минск, 2002. 480 с.
4. *Качуровский Е.* Беларусь: Интеграционное измерение. Минск, 2008. 556 с.
5. *Мясникович М.* Проблемы модернизации экономики Беларуси в контексте цивилизационного прогресса // *Общество и экономика*. № 6. 2003. С. 22–37.
6. *Мясникович М.* Инновационное развитие – императив становления новой экономики в Республике Беларусь // *Проблемы управления*. № 2 (27). 2008. С. 4–11.
7. *Мясникович М.* Структурная политика и модернизация экономики Республики Беларусь // *Белорусский экономический журнал*. 2011. № 2. С. 4–15.
8. *Шмарловская Г.* Конкурентоспособность Республики Беларусь в мировой экономике // *Белорусский экономический журнал*. № 1. 2016. С. 22–41. URL: file:///C:/Users/admin/Desktop/Shmarlovskaya_G_A_22_41%20-.pdf.
9. *Дайнеко А.* Модернизация: приоритеты и содержание // *Экономика Беларуси*. № 1. 2013. URL: file:///C:/Users/admin/Desktop/ru_01-13-01%20-%20%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%8F.pdf.
10. *О проекте концепции Государственной программы инновационного развития Республики Беларусь на 2011–2015 годы*. URL: http://belisa.org.by/ru/print/?brief=art1_12_2009.
11. *Концепция и Программа развития промышленного комплекса Республики Беларусь на 1998–2015 гг.* URL: http://edoc.bseu.by:8080/bitstream/edoc/8560/2/Kontseptsiya_i_programma_razvitiya_promyshlennogo_kompleksa_RB_na_1998_2015gg_1998_2_ocr.pdf.
12. *Программа развития промышленного комплекса Республики Беларусь на период до 2020 года*. URL: <http://research.bsu.by/wp-content/uploads/2014/10/postanovlenie-sm-622-5.07.2012-red-30.06.2014.pdf>.
13. *Фармацевтическая отрасль должна стать одной из структурообразующих в экономике – президент*. URL: <http://www.interfax.by/news/belarus/84107>.
14. *Основные положения программы социально-экономического развития Республики Беларусь на 2011–2015 годы*. URL: <http://law.sb.by/1002/>.
15. *Подведены итоги выполнения ГПИР на 2011–2015 гг.* URL: <http://scienceportal.org.by/news/b33e9483aaa506d5.html>.
16. *Внеэкономический фактор в стратегии модернизации России и Беларуси* / под ред. И. Войтова. Минск, 2012. – 288 с.
17. *Государственная программа инновационного развития Республики Беларусь на 2011–2015 годы*. URL: <http://www.gknt.gov.by/opencms/opencms/ru/innovation/inn2>.
18. *Стриженко А.* Глобализация мировой экономики: основные тенденции URL: http://elib.altstu.ru/elib/books/Files/pa2000_3/pages/34/pap_34.html.
19. *Инвестиции в Беларусь*. URL: <http://www.business-valley.org/ru/investment-guide-ru/investments-ru/investments-belarus-ru.html>.
20. *Свободные экономические зоны*. URL: <http://www.belarus-project.by/page/svobodnye-ekonomicheskie-zony>.
21. *Беларусь: Народ. Государство. Время* / Нац. акад. наук Беларуси, Ин-т истории; редкол.: А. А. Коваленя и др. Минск: Беларус. навука, 2009. 879 с.
22. *Трейтьякова Е.* Прямые иностранные инвестиции: оценка привлечения в Республику Беларусь. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ryamnye-inostrannye-investitsii-otsenka-privlecheniya-v-respubliku-belarus>.
23. *Об утверждении Программы социально-экономического развития Республики Беларусь на 2011–2015 годы*. URL: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=P31100136&p2=%7BNRPA%7D>.
24. *Мясникович М.* Беларусь в контексте глобализации. URL: http://observer.materik.ru/observer/N12_00/12_06.htm.
25. *Программа социально-экономического развития Республики Беларусь на 2016–2020 годы*. URL: http://www.government.by/upload/docs/program_ek2016-2020.pdf.
26. *Национальная программа поддержки и развития экспорта Республики Беларусь на 2016–2020 годы*. URL: <http://www.government.by/upload/docs/fileaff83a3fc04eb9c0.PDF>.
27. *Национальная программа поддержки и развития экспорта Республики Беларусь на 2016–2020 годы утверждена в Беларуси*. URL: <http://www.belta.by/economics/view/natsionalnaja-programma-podderzhki-i-razvitiya-eksporta-na-2016-2020-gody-utverzhdena-v-belarusi-204306-2016/>.

Оксана Валион

**ПРОБЛЕМЫ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ
БЕЛАРУСЬ: НОВЕЙШИЕ АСПЕКТЫ ОСМЫСЛЕНИЯ**

В статье раскрыты проблемы создания и повышения конкурентных преимуществ социально-экономического развития Республики Беларусь. Рассмотрены приоритеты экономической политики государства на современном этапе.

Ключевые слова: глобализация, экономика, Республика Беларусь, конкурентоспособность, модернизация.

Oksana Valion

**PROBLEMS OF THE COMPETITIVE ABILITY OF ECONOMY OF THE REPUBLIC
OF BELARUS: NEW ASPECTS OF OBSERVATION**

The article reveals the problems of creating and enhancing the competitive advantages of the socio-economical development of the Republic of Belarus. It considers the priorities of the state economic policy at the present stage.

Keywords: globalization, economy, Republic of Belarus, competitive ability, modernization.